

sz articulis, ab appellantis propositis, paucos selegimus, qui videri poterant aliqua discussione digni, eosque dumtaxat sacre Congregationis iudicio subiecimus, in quibus tamen iidem appellantes succubuerunt, causamque in omnibus obtinuit Episcopus; quod videre est in eadem Synodo typis impressa pag. 285.

XIV. His autem opportunum erit adjicere, cavendum esse Episcopo, ne sub censurarum poena injungat Clericis, ut Synodali Constitutionum codicem sibi emant. Etenim, præter ea, quæ circa moderatum usum censurarum in *hujus Operis lib. 10. cap. 2.* pranotabimus, ejusmodi edictum, utpotè ingerens aliquam suspicionem turpis quæstus, fuit expressè improbatum à Sacra Congregatione Concilii in causa *Larinen. Decretor. Synodali* die 30. Augusti, 1732. de qua *tom. 5. Thesaur. Resolut. pag. 387. & seq.* Ne autem editæ Constitutiones ullo umquam tempore in oblivionem veniant, consultius erit vestigia sectari sæpius à nobis laudati Antonii Mariæ Gratiani, Episcopi Amerini, qui suis Clericis præcepit, ut Synodalia Statuta crebrò pervolverent, memoriæ mandarent, sibi que Dioecesim subiade visitanti, exactam de illis rationem redderent: *Nam, quemadmodum* (inquit in sæpè citata sua Synodo *cap. 1066.*) *magnoperè illi collaudabuntur, quos studiosè in eorum lectione versatos intelligemus; ita quorum notabilis negligentia, tarditasque visa fuerit, pro eorum merito, acriter à nobis corripientur, atque objurgabuntur.*

CAPUT VI.

De visitatione Sacrorum Liminum, & relatione status Ecclesie, quæ à quolibet Episcopo, & Prælate inferiore, territorium separatum habente, Apostolicæ Sedi faciendæ est.

Visitatio sacrorum Liminum, quam singuli Episcopi, & Prælati territorium separatum habentes, statis temporibus explere debent, & relatio status propriæ cujusque Ecclesie, quam ea occasione exhibere jubentur, res sunt à materia Synodi haud quidem alienæ, quinimmò cum ea valdè connexæ; tum quia, dum Ecclesiarum status exponitur Apostolicæ Sedi, solet hæc Episcopos, & Prælatos, qui fortè Synodum cum possent non habuerunt, ad illius celebrationem excitare; tum quia Episcopi, & Prælati, qui Synodum celebrarunt, id ipsum exponere non omittunt in relatione status Ecclesie; in qua etiam sæpè se referre solent ad Constitutiones in Synodo editas circa varia rerum capita, quæ ejusdem relationis objectum constituunt. Quare opportunum visum est præsentis Tractatui finem imponere agendo de visitatione sacrorum Liminum, ac de relatione status Ecclesie, quæ ab unoquoque Præsule Apostolicæ Sedi, ut innuimus, faciendæ est; cum maximè Fagnanus in *cap. Ego N. n. 22. de jurejurando*, asserere non dubitaverit, ipsam sacrorum Liminum visitationem Episcopalis Synodis quadam ratione æquiparari: *Colligi potest, hanc visitationem Liminum nunc aliqua ex parte assimilari Synodis Episcopalibus.*

II. Celebris est Sixti V. Pontificis Maximi Constitutio, quæ incipit *Romanus Pontifex*, quæque inter illius Constitutiones in Bullario Romano impress-

LIBER XIII. CAPUT VI.

pressa legitur *tom. 4. part. 4. nov. edit. num. 24.* qua scilicet omnibus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, etiamsi S. R. E. Cardinales fuerint, præcipit, ut, antequam Consecrationis munus suscipiant, aut Pallium assequantur, vel si de una ad aliam Ecclesiam transferantur, antequam hujus regimini & administrationi se immisceant, siquidem in Romana Curia præsentibus sint, in manibus S. R. E. Diaconi Cardinalis in ordine prioris, extra Curiam verò in manibus Antistitis ad hoc à Sede Apostolica delegati, singuli ex præscripta formula jurent, se statis temporibus, in ipsa Constitutione expressis, Limina Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli personaliter visitaturos; sin autem legitimo impedimento detineantur, id ipsum impleturos per aliquem de sui Capituli gremio, seu alia Ecclesiastica dignitate, vel Beneficio præditum, cui quidem donec hujusce rei gratia abfuerit, permittit Pontifex, ut Canonicatus, atque Præbendæ, seu Beneficii fructus, & distributiones lucretur, perinde ac si Divinis Officiis, & Choro interesset; ut aliàs à Nobis-expositum fuit in *nostra Institut. 107. §. 9.* Si verò ex Canonicis, & Dignitatibus non adsit, quem mittant ad Limina, Sacerdotem aliquem Dioecesanum, legitimo mandato munitum, ad Urbem dirigere jubentur; eaque occasione Romano Pontifici rationem reddere de Pastoralis officii implemento, deque omnibus, quæ ad Ecclesiarum suarum statum pertinent, ac Cleri, & populi mores, & disciplinam, animarumque ipsis commendatarum salutem concernunt. Cæterum variam locorum, atque Dioecesium ab Urbe distantiam summa æquitatis ratione perpendens Pontifex, hujusmodi visitationem aliis quidem Episcopis tertio quoque anno;

aliis autem quarto, aliis quinto, aliis demùm singulis decennis obeundam præscripsit. De impedimentis verò, ob quæ unusquisque Episcoporum sacra Limina, non per se ipsum, sed Procuratorem adenda sibi reputet, an justa sint, & an legitime probentur, prædicto Cardinali in Diaconorum ordine priori examinandum, judicandumque commisit. Sed cum idem Sixtus deinde in altera Constitutione super erectione plurius Congregationum S. R. E. Cardinalium edita, inter alia officia Congregationi Cardinalium sacri Concilii Tridentini Interpretum injuncta, hoc etiam demandaverit, ut postulata discutere, quæ ab Episcopis proponuntur, & in relationibus status Ecclesiarum, quas dictæ visitationis occasione exhibent, ut plurimum inseruntur, iisque opportuna responsa daret; hinc factum est, ut examen illud, quod antea apud Cardinalem primum Diaconum fieri debebat, nunc apud memoratam Congregationem peragatur; uti etiam observavit Fagnanus in *cit. cap. Ego N. n. 13. de jurejurando.*

III. Abstinentium hinc autem ducimus ab exponendis controversiis olim in prædicta Congregatione agitatis tam super qualiter impedimenti, quo Episcopus à personali sacrorum Liminum visitatione rectè excusetur, quam super documentorum genere, quæ ad idem impedimentum legitime probandum afferri debeant, ac demùm super persona Procuratoris ad obeundas Episcopi vices delegandi; de quo disputatum fuit, an liceret Canonicum, aliumve Dioecesanum Sacerdotem, non præcisè in eum finem ablegatum, sed jampridem in Urbe commorantem, suasque res ibi agentem ad visitationem peragendam Procuratorem constituere; & an Sacerdotem Regularem mittere, & deputa-

re liceret. In hoc enim rerum genere jamdudum facilius atque remissius agi cœpit, & pristinus rigor progressu temporis valdè temperatus est, habita ratione gravium expensarum, quæ ad Romanum iter conficiendum Episcopis subeundæ sunt, graviorumque onerum, quibus Episcopales Mensæ, vel temporum calamitate, vel aliis de causis, subjiciuntur. Unde, si Episcopus, justo quolibet impedimento detentus, à sacra Congregatione licentiam petat visitandi Limina per Procuratorem, atque etiam in eum finem deputandi Canonicum aliquem, aut Sacerdotem Diœcesis suæ jam in Urbe existentem, & privatis suis rebus vacantem, vel etiam ordinarium suum negotiorum gestorem, seu agentem de rebus Ecclesiæ, & Diœcesis probè instructum, dummodò Ecclesiastico caractere sit insignitus; facta Romano Pontifici per Secretarium ipsius Congregationis instantiæ illius relatione, non ita frequenter rejici solet, ut olim evenisse constat; sed petita licentia, & facultas passim benignè conceditur. De Regulari tamen Sacerdote, cum mentio quidem fiat in citata Sixti V. Constitutione §. 4. sed pro eo tantum casu, quo Clerus in Diœcesi deficiat; adjecta lege, ut Sacerdos Regularis probus & religiosus sit, Ecclesiæque, ac Diœcesis res, & negotia optimè calleat, atque hæc etiam enuntientur in formula juramenti, quam recitat Episcopus, dum ad suscipiendum Consecrationis munus accedit, quæque inserta est Pontificali Romano, ubi sic legitur: *Et, Clero deficiente omnino, per aliquem alium Presbyterum Secularem, vel Regularem, spectatæ probitatis & religionis, de supradictis omnibus plenè instructum; hinc est, quod si Regularis aliquis Sacerdos deputari velit, non nihil*

difficultatis offendi solet; cum prius probanda sit deficientia Capituli, & Cleri secularis; eaque non probata, nequaquam admittatur Procurator Regularis sive à Diœcesi missus, sive jam pridem in Urbe degens; nisi fortè agatur de Ecclesiis in remotissimis regionibus constitutis, unde difficillimum est specialem Procuratorem de gremio Capituli, aut Cleri secularis ad visitanda Apostolorum Limina Romam transmittere.

IV. Nonnullas itaque alterius generis quæstiones in præfata Congregatione Concilii discussas, & definitas, breviter hoc loco indicabimus. Et primùm, cum in Sixtina Constitutione inter eos, qui singulis decenniis ad sacrorum Liminum visitationem adiguntur, non alii recenseantur, quam Episcopi Asiatici, & qui in novis terris Orientalibus, Meridionalibus, Occidentalibus, & Septentrionalibus existunt; Episcopi Hiberniæ olim postularunt, ut eorum paupertatis ratione habita, ipsis concederetur, singulis pariter decennis semel dumtaxat eandem visitationem explere; quod iis, ob allegatam paupertatis causam, à sacra Congregatione, annuente Pontifice, indultum fuit die 10. Maji 1631. ut annotatum reperitur *lib. 14. Decretor pag. 422.* quantumvis in ipsa Sixti V. Constitutione de iis nominatim statutum fuisset, ut quarto quoque anno ad id tenerentur. Eadem lex de visitandis quarto quoque anno Apostolorum Liminibus in dicta Constitutione imponitur Episcopis Gallis. Quæsitum itaque fuit, an Episcopus Carpentoractensis singulis quadrienniis, vel potius trienniis, ad hujusmodi visitationem teneretur: & quidem perpensio, quod Comitatus Venusinus, non secus ac Avenionensis, licet non de Gallia, in Galliæ tamen partibus

si-

situs est, ut dictum fuit in *decis. 80. num. 1. & seq. post. Tondut. de Pensionibus Ecclesiast. & in Disquisitionibus legalibus*, Pauli de Gandecombe *cap. 12. num. 1. & plurib. seq.* dicta Congregatio die 19. Februarii 2718. cum Nos Secretarii illius munere fungeremur, meritò censuit, Episcopum Carpentoractensem singulis tantum quadrienniis sacra Limina visitare debere; ut videre est *tom. 1. Thesaur. Resolut. Urbin. edit. pag. 23.*

V. De aliis præterea controversiis actum & pronuntiatum fuit, quæ pertinent ad personas prædiotæ visitationis, & reddendæ rationis lege obstructas. Quæsitum nempè aliquando fuit, an id oneris incumberet Episcopis, quibus Coadjutor Apostolica Sede datus fuisset. Summus autem Pontifex Clemens VIII. die 25. Februarii 1592. respondit, satis esse, ut vel Episcopus ipse, vel Coadjutor, illius nomine, visitationem expleret, & relationem status Ecclesiæ exhiberet; idque relatum fuit in Acta dictæ Congregationis Concilii *lib. 77. supplicum libellorum pag. 29.* Accedit aliquando, gravibus id suadentibus causis, ut Regius aliquis Princeps, in legitima ætate nondum constitutus; alicui Ecclesiæ præficiatur, adjuncto eidem certo Administratore ad hoc, ut meliõri Diœcesis regimini consulatur. Cum itaque dubitatum olim fuerit, an hujusmodi Administrator Apostolorum Limina visitare, & statum Ecclesiæ sibi quoque ad regendum commissæ, Apostolicæ Sedi repræsentare teneretur; sacra Congregatio Concilii die 13. Augusti 1622. respondit: Administratorem tam proprio nomine, quam etiam Principis Episcopi, cujus partes in Ecclesiæ gubernatione adimplet, Sixtina Constitutionis præceptum servare debere. Complures sunt Episcopi Ti-

Tom. II.

tuales, de quibus *lib. 2. cap. 7.* à Nobis est actum, qui scilicet ordinati sunt Episcopi alicujus Ecclesiæ in iis regionibus constitutæ, quæ ab infidelibus occupantur. Andreucci in *Tractatu de Episcopo Tituli part. 4. §. 1. num. 209.* negat, hujusmodi Episcopos Sixtina lege teneri; utpotè qui Ecclesiarum suarum statum planè ignorantes, illius relationem facere nullo modo possunt. Verùm Fagnanus in *cit. cap. Ego. N. num. 82. & seq. de jurerur.* rectè animadvertit, quod cum in visitatione sacrorum Liminum, præter venerationem erga sanctorum Apostolorum cineres, debita Romano Pontifici submissionis & obedientiæ actus contineatur; cumque etiam Episcopus Titularis, licet absens, & impeditus, quominus ad suam Ecclesiam accedat, de hujus tamen statu aliqua identidem cognoscere possit, quæ Pontifici referenda sint, & quorum occasione aliquid in ejusdem Ecclesiæ utilitatem proponendum occurrat; hinc affirmandum videtur, Episcopos quoque Titulares ad Sixtinæ Bullæ observantiam teneri; cui sententiæ adhæret etiam Thomassinus *de vet. & nov. Eccles. disciplin. part. 2. lib. 3. cap. 42. num. 12. & 13.*

VI. Nemini ignotum est, in S. R. E. Cardinalium Collegio sex esse Episcopos, suburbicarios nuncupatos, Ostiensem videlicet, Portuensem, Sabinensem, Albanensem, Prænestinum, & Tuscolanum. Hi non solum ad residentiam minimè obligantur; verùm, si, præter unius ex Ecclesiis suburbicariis, alterius forsàn Episcopalis Ecclesiæ Præsules sint, apud alteram hanc residere tenentur; quod declaratum fuit ab Urbano VIII. per Decretum die 28. Novembris 1633. editum, & impressum post Dissertationes Cardinalis Brancatii, in calce vi-

L

de-

delicet illius, cui titulus de *Optione sex Episcopatum* pag. 67. Quæri autem solet, quæ ratio sit, cur sex memorati Cardinales Episcopi suburbicarii ad residentiam minimè obligentur. At, omissis sententiis & opinionibus, quæ nihil habent probabilitatis, ea verior censenda est, quæ à prædicto quoque Cardinali Brancatio in *cit. Dissertatione*, & ab aliis communiter approbatur, hanc illis à residendi lege exemptionem concessam esse, partim ob assiduam assistentiam, quam Romano Pontifici præstant, partim ob modicam earum Diocesium distantiam ab Urbe Roma, in qua ipsi residentes facile possunt earundem regimini invigilare, atque omnia adimplere, quæ in residentia, si non materialis, at saltem formalis obligatione continentur. Ab hac enim nullo pacto exempti censi debent; cum etiam ad peragendam suarum Diocesium visitationem, ad formam sacrorum canonum, & Concilii Tridentini, teneri eos definierit Alexander VII. Consistoriali Decreto, quod refert laudatus Cardinalis Brancatius in *cit. Dissert. pag. 53.* subjungens: *Post hæc scripta Sanctissimus Dominus Noster Alexander VII. Spiritu afflatus Divino, in Consistorio 5. Idus Octobris, in quo ad optionem admissi fuimus, Decreto sancit, ut omnes sex Episcopi visitare teneantur proprias suas Dioceses, ad præscriptum sacrorum canonum, & Concilii Tridentini.*

VII. Quod si adversus hæc obiciantur, quod Cardinalibus ad alicujus Ecclesiæ suburbicariæ optionem admissis, etiam Ecclesiæ, si quam fortè priùs obtinebant, retentio conceditur; & cum apud hanc, ut supra diximus, residere debeant, nequaquam ipsis facile erit suburbicariæ Diocesis regimini debitam curam impendere; hoc primum respondebimus,

Urbanum VIII. in præallegato Decreto Cardinales illos magnoperè commendasse, qui, cum Episcopali cuiuspiam Ecclesiæ præssent, vel à suburbicarii Episcopatus optione abstinuerant, vel ad hunc per optionem ascendentes, priore Ecclesiâ se abdicaverant. Addeamus deinde, ulterius etiam progressum fuisse Clementem XII. in sua Constitutione, quæ incipit *Pastorale officium*, impressa in Bullario Romano postremæ editionis *tom. 13. num. 2.2.* adjicientem §. 7. quod, eum Cardinalis alicujus Ecclesiæ Præsul, si ad Episcopatum suburbicarium ascendat, priorem Ecclesiam retinere nequeat sine speciali Romani Pontificis Indulto; in hujus porrò Indulti concessionem plura perpendenda sint ab ipso Pontifice, & præsertim an Ecclesiâ illa posteriori sit adeo propinqua, ut Pastoralem curam utriusque commode impendere, suumque ministerium rectè implere valeat; innovando etiam §. 9. laudatum Alexandri VII. Decretum de visitatione Ecclesiarum, & Diocesium per Cardinales Episcopos suburbicarios, ad præscriptum sacrorum canonum, & Decretorum Concilii Tridentini, faciendâ.

VIII. An verò hujusmodi suburbicarii Cardinales Episcopi ad visitationem sacrorum Liminum, & ad relationem status propriæ cujusque Ecclesiæ juxta Sixtinam Constitutionem tenerentur, controversia olim fuit; de qua cum in Congregatione Concilii die 9. Januarii 1616. actum fuerit, sacra Congregatio ita rescripsit: *Agendum esse cum Sanctissimo Domino Nostro, ne illos obstringat; sed potius benignè declaret, non teneri ejusmodi onus subire, cum sint quotidie in conspectu Sanctitatis sue.* At summus Pontifex Paulus V. ut in Actis ejusdem Congregationis adnotatum legitur *lib. 19. supplic. libel.*

pag. 887. hujusmodi declarationem edere noluit, "sed dixit, nec velle nisi illis id oneris imponere, si aliàs non teneantur; verùm expedire, sibi que placere, ut & ipsi Constitutionem observent." Denique Clemens XII. in sua citata Constitutione §. 9. jure ac merito declaravit, ipsos verò obligatos esse ad Sixtinæ Constitutionis observantiam: *Necnon relationem status earundem Ecclesiarum, & Diocesium, quibus præsumunt, ipsi Pontifici juxta Constitutionem san. mem. Sixti Papæ V. Prædecessoris quoque nostri, quæ incipit Romanus Pontifex, exhibere.* Quod quidem jure ac merito à Clemente XII. factum fuisse diximus. Cum enim in Sixtina Constitutione Episcoporum etiam Cardinalium expressa mentio fiat, cumque idem Cardinales Episcopi suburbicarii Dioceses suas gubernare, & visitare teneantur, nec ab alio Episcopalis officii onere exempti sint; præterquam à residentia materiali, ut supra diximus; difficile sanè erat intelligere, qua ratione à Sixtinæ Constitutionis lege immunes censi possent.

IX. Qui verè sub illius Constitutionis sanctione minimè comprehenduntur, ii sunt Præsules, quos inferiores, & tertiæ speciei Prælatos appellant; qui nempe proprium territorium habent, verè separatim, in quo ipsi soli independenter à quocumque Episcopo, omnimodam spirituales jurisdictionem in Clerum, & populum exercent; de his enim in præfata Constitutione neque verbum ullum legitur; neque sententia, quæ ad illos directè pertineat. Sed, cum Nobis semper incongruum visum fuerit hujusmodi Prælatos Apostolicæ Sedi immediatè subjectos, debitum erga ipsam obsequii & obedientiæ actum, Apostolorum Limina statis temporibus

visitando, non exhibere, nec de eorum Diocesis, seu territorii statu tam materiali, quàm formali, relationem facere; postquam ad summum Pontificatum nullis nostris meritis evecti fuimus, non modò prædictam Sixti V. Constitutionem confirmavimus, sed ejus præterea legem, atque sanctionem extendimus ad Abbates, aliosque inferiores Prælatos, jurisdictionem quasi Episcopalem, & territorium separatim habentes: quibus, ad normam ejusdem Sixtinæ Constitutionis, certa temporum spatia præfinitivimus, quibus singuli vel per se ipsos vel per certos idoneos Procuratores, sacra Apostolorum Limina visitare, & relationem status suarum Ecclesiarum, atque districtum exponere deberent; juramenti quoque formulam præscribendo, quo eorum quilibet, dum ad hujusmodi Prælaturas, & Dignitates promoventur, ad prædicta adimplenda se obstringere debent; ut videre est in nostra Constitutione, quæ incipit *Quod Sancta*, die 23. Novembris anni 1740. edita, & in Bullario nostro impressa *tom. 1. num. 7.*

X. Complura rerum capita, circa quæ versari debet relatio status Ecclesiæ occasione visitationis sacrorum Liminum, prædictæ Congregationi Concilii exhibenda, indicata sunt à Fagnano in sæpè cit. *c. Ego N. de jurejurando*, ubi materialem Ecclesiæ statum à formali aptè distinguendo, secrevit. Quæ autem ab eo scripta fuerunt, adoptavit etiam, & retulit Van-Spen *Juris Eccl. univ. part. 1. tit. 15. c. 2. n. 22.* Sed, cum numquam publica auctoritate prodiisset instructio super modo conficiendi relationem tam materialis, quàm formalis status Ecclesiarum, atque Diocesium, prout ab Apostolica Sede requiritur; Summus Pontifex Benedictus XIII. in Concilio Romano, à

se celebrato, mandavit, hujusmodi instructionem confici à prædicta Congregatione Concilii. Cujus cum Nos Secretarii munus tunc gereremus, simulque in eodem Concilio Romano Doctoris in Decretis officio fungeremur, idcirco ejusdem instructionis conficiendæ cura Nobis injuncta fuit. Eam itaque à Nobis exaratam, subindeque probatam, & publica auctoritate donatam, unusquisque consulere potest, impressam in calce prædicti Concilii Romani, & iterum in Bullario nostro tom. 2. in *Append. pag. 1. & seq.* Eique inhærentes, quicumque relationes hujusmodi facere tenentur, nihil desiderandum relinquent, quod circa materialem, atque formalem Ecclesiarum suarum statum Apostolicæ Sedi sit aperendum.

XI. Illud præterea animadvertimus, dum sæpe dictæ Congregationi Concilii operam nostram in Secretarii officio impendebamus, ob multiplicem negotiorum, quæ in ea agitantur, copiam, plerumque evenire, ut relationibus status Ecclesiarum per Episcopos oblati, sive transmissi, seriùs aliquando responderetur. Quare, ad supremum Pontificatum evecti, aliam Congregationem in prioris illius subsidium deputavimus, ac veluti ejusdem Congregationis Concilii appendicem constituimus, quæ in hujusmodi relationibus examinandis, reddendisque opportunis responsis unicè occuparetur. Hanc autem ex competentium numero Præsulum Romanæ Curia compositam volumus, eodem Cardinali in ipsius Præfectum deputato, qui Congregationis Concilii Præfectus est, eodemque Secretario, qui alteri est à Secretis. Itaque nova hæc Congregatio statis diebus coram dicto Cardinali Præfecto cogitur; & referentibus Præsulis quidquid in relationibus

sibi respectivè distributis continetur, ad propositas quæstiones idonea parantur responsa, quæ deinde ejusdem Cardinalis Præfecti judicio expensa, ac per eum, quatenus opus sit, ad summum Pontificem relata, ab eoque approbata, debitis temporibus expediuntur, uti latius statutum legitur in altera Constitutione nostra super nova hujus Congregationis institutione, & officio, prædicta die 23. Novembris 1740. edita, cujus initium est: *Romanum Pontificem, cit. tom. 1. Bullarii nostri num. 8.* Et Nos quidem Congregationem hanc pluribus vicibus coram Nobismetipsis haberi volumus; responsa quoque perlegimus, quæ ex illius sententia & consilio, usque in hunc diem ad Episcopales rationes transmissa fuerunt; nulli parentes labori, aut diligentia tum in propositis quæstionibus examinandis, atque solvendis, tum in indicandis, ac suggerendis opportunioribus rationibus pro felici regimine earum Diocesium, quarum relationes expendebantur.

XII. In toto autem hujus capituli decursu non alium auctorem citavimus ejus legis, qua singuli Episcopi Sanctorum Apostolorum Limina certis temporibus visitare, & statum Ecclesiæ suæ Apostolicæ Sedi exponere tenentur, præter unum Pontificem Sixtum V. ex quo non illud à quopiam inferri volumus, Pontificem hunc primum fuisse, qui eam legem & consuetudinem invexerit. Antiquissimum porrò, simulque illustre hujus rei monumentum habemus in Ecclesiastica Historia; Epistolam nimirum à Patribus Concilii Milevitani ad S. Innocentium I. Pontificem Maximum scriptam, in qua deplorabilem exponentes statum Ecclesiarum Palestinæ, atque Africae, quas Pelagiani plurimum perturbaverant, & Apostolicæ Pasto-

ris

ris opem implorantes, ita scribunt: "Quia te Dominus, gratiæ suæ præcipuo munere, in Sede Apostolica collocavit, talemque nostris temporibus præstitit, ut nobis potius ad culpam negligentia valeat, si apud tuam venerationem, quæ pro Ecclesia suggerenda sunt, tacuerimus, quam ea tu possis vel fastidiosè, vel negligentè accipere, magnis periculis infirmorum membrorum Christi pastoralem diligentiam, quæsumus, adhibere digneris." Neque minus ad id significandum, de quo nunc agimus, perspicua sunt verba, quibus Sanctus Pontifex in sua responsione utitur, nempe: "Diligenter, & congruè Apostolico consulitis honori; honori, inquam, illius, quem, præter illa, quæ sunt extrinsecus, sollicitudo manet omnium Ecclesiarum super anxiiis rebus, quæ sit tenenda sententia, antiquæ scilicet regulæ formam secuti, quam toto semper ab Orbe mecum nostis esse servatam." Has duas epistolas videre licet in editione Operum S. Augustini, quæ curantibus Monachis Congregationis Sancti Mauri prodiit Parisiis anno 1679. tom. 2. pag. 620 & 639. Præterea S. Gregorius Magnus Episcopis per Siciliam constitutis indulgisse invenitur, ut cum antea tertio quoque anno Romam accedere tenerentur, deinceps non nisi semel singulis quinquenniis hujusmodi iter suscipere deberent; ut ipse scripsit ad Cyprianum Diaconum, in ea Insula residentem, *epist. 22. lib. 7. tom. 2. Operum col. 806. & seq.* "Novit dilectio tua, hoc olim consuetudinem tenuisse, ut Fratres, & Coepiscopi nostri Romam semel in triennio de Sicilia convenirent, sed Nos eorum labori consulentes constituimus, ut suam huc semel in quinquennio præsentiam exhiberent." Similis Episcopi

Tom. II.

coporum obligatio, diversa tamen pro Ecclesiarum ab Urbe distantia, eruitur etiam ex Concilio Romano, anno 743. habito à S. Zacharia Papa, *can. 3. tom. 3. Collectionis Harduini col. 1927.* "Ut, juxta Sanctorum Patrum, & canonum statuta, omnes Episcopi, qui hujus Apostolicæ Sedis ordinationi subjacebunt, qui propinqui sunt; annuè Idibus mensis Maji Sanctorum Principum Apostolorum Petri & Pauli Liminibus præsententur, omni occasione seposita; qui verò de longinquo, juxta chirographum suum impleant." Formula juramenti ab Episcopo electo præstandi descripta legitur in Decretalibus Gregorii IX. in *pluries citato cap. Ego N. de jurejur.* ubi inter cætera hæc habentur: *Apostolorum Limina singulis annis aut per me, aut per certum nuntium, visitabo; nisi eorum* (Romanorum numpè Pontificum) *absolvat licentia.* Ejus formulæ auctor existimatur Sanctus Gregorius VII. evidens est enim error Caroli Molinæ, qui eam ipsi Gregorio IX. attribuit; ut rectè ostendit Gonzalez in *Comment. ad cit. text.* Inter Innocentii III. rescripta unum adest, quod spectat ad Patriarcham Antiochenum, qui, cum juxta obligationem suam quarto quoque anno ad visitanda Apostolorum Limina, reddendamque rationem administrationis Ecclesiæ suæ, Romam venire debuisset; neque id, certis impedimentis obstantibus, executus esset, executiones suas ad Pontificem miserat. Qui sanè eas benignè admisit, sed simul Patriarcham admonuit, ne in posterum officio deesset. Facti series exponitur in *Historia Pontificiæ Jurisdictionis*, quam edidit Roussel, *lib. 3. cap. 1. num. 11.* Sub Alexandro IV. compertum fuit, nonnullos Episcopos, ut ab incommodis se exime-

rent, Indulta specialia postulando impetrasse, ne statis temporibus tenerentur ad Apostolica Limina se sistere; & relationem status suarum Ecclesiarum exhibere. Verum Pontifex, edita Constitutione, omnia indulta hujusmodi eousque concessa abrogavit; ut videre est apud Raynaldum *ad annum Christi 1257. n. 50.* & sequentia verba in citata Constitutione adjecit: *Non est facile recedendum ab eo, quod à Prædecessoribus nostris super hoc diu excogitatum extitit, & obtentum.* Denique, ut alia antiquitatis monumenta omittamus, in Opere P. Thomæ à Jesu *de omnium gentium salute procuranda lib. 7. pag. 261.* inter quæ sita ex parte Patriarchæ Maronitarum proposita Gregorio XIII. qui Sixtum V. in summo Pontificatu immediatè præcessit, hoc etiam relatum legitur; »Præterea, cum Pontificale Romanum statuatur, jubeatque, singulos Episcopos ultramarinos omni triennio Romanam venire de Ecclesiarum ipsarum statu deposituros; num, & nostri ad idem teneantur, necne? Sufficiatque, propter itineris difficultates, Turcarumque pericula, quempiam eorum nomine delegare?» Respondit autem subjicitur, quod sic habet: »Ob magnam locorum intercedinam pedinem denegandum non videtur, quod petunt; ut satis sit unoquoque triennio unum, Episcoporum omnium nomine, Romam destinari.»

XIII. Non itaque Sixtus V. hanc legem primus invexit, qua Catholici Antistites ad visitanda Limina Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, & ad referendum Apostolicæ Sedi Ecclesiarum suarum statum obligantur; cum & unum, & alterum hujusce legis caput tot antea sæculis viguisse constet; & satis appareat, utrumque consequens esse illius Primatus, quo Ro-

manus Pontifex in universa Ecclesia potitur. Verumtamen hoc Sixto tribuendum est, quod visitationum tempora singulis Episcopis congrua ratione determinaverit; quodque aliquos specialiter deputaverit, qui postulata in Episcoporum relationibus proposita expenderent, iisque opportunè responderent.

CAPUT VII.

De relatione status Ecclesiæ, de qua actum est capite superiori, & de prima ejusdem parte.

Sicuti superiori capite diximus, à Summo Pontifice Sixto V. statutum fuit tempus, quo ab Episcopis sacra Limina visitarentur, eisdemque mandatum est, ut relationem status suarum Ecclesiarum à sacra Concilii Congregatione postea considerandam, examinandamque transmitterent. Quoniam verò nulla fuerat umquam edita instructio, qua tamquam regula in ea relatione efformanda uterentur Episcopi; hinc de hac re actum fuit in Concilio Romano, quod anno 1725. in Lateranensi Basilica, præsidente fel. mem. Benedicto XIII. habitum est; Nobisque, qui tunc in minoribus constituti munere Interpretis sacrorum Canonum in eodem Concilioungebamur, ea cura commissa, ut Instructionem ipsam efformaremus. Promptè paruimus; & quæ à Nobis tunc facta fuit instructio, ea ipsa est, quæ post Romanum ipsum Concilium typis impressa legitur; sicuti etiam in *Append. ad tom. 2. nostri Bullarii num. 1.* Eademque Nobis causam dedit, ut in hoc, et sequentibus capitibus quædam animadversione, & scitu digna insereremus; quare iterum illam ad calcem hujus libri dabimus impressam.

In

II. In plures paragraphos ea dividitur instructio; in quorum primo significatur Episcopis, ut in relatione status Ecclesiæ, præter accuratam descriptionem confinium diocesis, aliarumque multarum rerum, quæ in dicto paragrapho legi possunt, privilegia quoque, atque prærogativas exponant, quibus eorum Ecclesiæ decorantur. Ibi tamen monendos eosdem censuimus, non semper hæc peragenda sibi esse, sed prima tantum vice, qua sacra Limina visitantes, Apostolicæ Sedi Ecclesiarum suarum statum exponunt; deinde verò necessarium non esse, ut semper hæc eadem repetant; sed satis futurum, si ad ea se referant, quæ in superioribus relationibus significarunt; nisi quid interea in diocesi mutatum fuerit, aut novi aliquid contigerit, quod statum Ecclesiæ materiale inverterit, & tanti momenti sit, ut exprimendum meritò videatur.

III. Quod, ut exemplis planius declaretur, quandoquidem Cardinales, qui Episcopatus obtinent suburbicarios, à sacris Liminibus visitandis exempti non sunt, tenenturque & ipsi relationem status suarum Ecclesiarum exhibere; optimum factum erit, si Cardinalis Decanus, cum primùm de Ostiensis Ecclesiæ statu relationem conficiet, magnum illud commemoret privilegium, quod inter omnes est Ostiensi Episcopo peculiare, consecrandi Romanum Pontificem, nisi fuerit antea Episcopali characterè insignitus. In vita S. Marci Pontificis, qui anno 336. S. Petri Cathedram implevit, apud vulgatum Anastasium sic legitur: *Hic (S. Marcus) constituit, ut Episcopus Ostiensis, qui consecrat Episcopum Urbis, Pallio uteretur.* Sed Binius, & Labbeus in *notis*, hanc consuetudinem, ut Romanus Pontifex ab Episcopo Ostiensi consecraretur, S. Marci Pontificatu vetustior

esse contendunt; Nam *Dionysius Papa à Maximiano Ostiensi Episcopo consecratus fuisse legitur.* Celebris est S. Augustini textus in *Breviculo Collationis tertiæ diei cum Donatistis cap. 16. n. 29. tom. 9. col. 571.* *Nec Romanæ Ecclesiæ (Episcopum) ordinat aliquis Episcopus Metropolitanus, sed de proximo Ostiensis.* Textum hunc S. Augustini non videtur rectè intellexisse, & benè in rem suam adhibuisse Sigonius *de Regno Italiae ad annum 682.* cum scripsit, ex summis Pontificibus primum, qui à tribus Episcopis Ostiensi, Portuensi, Veliternensi fuerit consecratus, Leonem II. fuisse, contra morem superioribus temporibus usitatum, quibus solus Ostiensis hoc munere fungebatur; quod item tradit Ciacconius in *vita S. Leonis II.* Sed eorum error notatur ab aliis accuratè observantibus, Romani Pontificis Consecrationem semper fieri consuevisse à tribus Episcopis, ac inter eos Ostiensem non modò locum obtinuisse, sed primas semper partes egisse, ita ut reliqui duo Episcopi suburbicarii assistentium personam gesserint. Ad Augustinum quod attinet affirmantem, ut suprà diximus, summi Pontificis Consecrationem, non ab aliquo Metropolita, sed ab Ostiensi Episcopo peragi solitam, illius verba non ita intelligenda esse dicunt, ut à solo Ostiensi, sine aliis duobus Episcopis, Romanus Pontifex Consecrationis munus acciperet; sed ut, nullo ad id vocato à remotioribus partibus Metropolitanato, ejusdem Consecratio à proximo Ostiensi Episcopo perageretur. Videri hac de re possunt *Maillonius in Comment. prævio ad Ordin. Rom. pag. 118. & seq. Pagius ad annum Christi 682. n. 8. & in vita S. Marci num. 3.* *Sassius in notis ad Signonium, Vignollius in notis ad vitam S. Leonis II. n. 1.*